

KELET.

POLAI KAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

1881.

Kolozsvár, vasárnap, április 3

Tizenegyedik évfolyam.

Előfizetési felhívás

a „KELET” tizenegyedik évfolyamának második, ápril–júniusi évfolyamára.

A „Kelet” előfizetési ára:

Egész évre	16 frt.
Fél évre	8 „
Negyedévre	4 „
Egy óra helyben	1 „ 50 kr.

BUDAPEST, 1881. márcz. 30.

n—. Románia királysággá emelésének hírért az egész magyar sajtó osztatlan helyesléssel, s teljes rokonszenvvel fogadta — kormányparti ellenzéki lapok egyaránt versenyeznek azon őszinte baráti érzelme kifejezésében, melylyel a magyar nemzet a szomszéd román nemzetnek művelődési előhaladását, s állami consolidatioját tekintti. S bár az ellenzéki lapok s kivált a szélsőbaloldaliak, elvi álláspontjuknál vélnék tartozni avval, hogy az eddigi hazai kormányok ellen vádat formálva összehasonlítsák régi historiai Magyarország s az új államalakulás, Románia közjogi helyzetét s a kettő közötti különbséget feltüntessék, Románia gyors sikerei, s önmaga alapította szerencséje miatt a roszakaratu irigységnek egyetlen hangocskája sem emelkedik.

S Románia előmenetele s szerencséje valóban oly nagy, hogy nem volna csuda, ha irigységet gerjesztene. Még nincs három éve, hogy a berlini szerződés által megnyerte politikai önállóságát, s ma már Európa királyságai közt foglal helyet. A német herczeg, ki tizenöt év előtt nehéz körülmények közt, mint a sultán vazallusa foglalta el az egyesült román fejedelemségek trónját, ma már király, s utóda királyi koronát fog örökölni. Oly gyors és szerencsés fejlődés az, mely csak kevés népnek jut osztályrészül.

Magyarország Romániának boldogulását meglegegedetten látja, mert e kis királyság a civilizáció és szabadság érdekében jövőre nagy szolgáltatásokat teljesíthet. Románia a nyugati műveltségnek messze előré tart őrsméke a keleten, külön állással bír és szétválasztó ék a szláv néptöndulat között. A román nép elismerése méltó szívóssággal megőrizte nyelvét s nemzeti egyéniségét — ellentétben a bolgárokkal, kik gyorsan és könnyen beolvadtak a szláv néptengerbe, — s így bizonyos, hogy önkényt sohasem fog meg-

szünni, akadályul és szétválasztóul szolgálni Oroszország s a Balkán fél sziget között. Földirati helyzetéből következő Románia politikai feladata. Korábbi években gyakran hűtlen lett a feladatához, de azt megérteni kezd, mióta függetlenségét visszanyerte. A királysággá emelkedés bizonyul még aczélozni fogja erejét, a minden oldalról feléje tornyozó szláv áradat ellen. Ha már mint fejedelemség nem akart Oroszország engedelmes szolgájává alacsonyulni, remélhető, hogy mint királyságnak még kevesebb hajlama lesz e lealázó szerepre.

Romániára tehát az európai civilizáció és szabadság érdekében nagy feladat vár, de e nagy feladathoz kevés az ereje. Ennél fogva érdekszövetség után kell néznie, oly népek s országok szövetsége után, melyeknek a moszkovitizmus ép oly ellensége, mint neki, s melyek vele együtt méltán tarthatnak a szlávság elnyomó összestorlódásától.

S e pont az, melyre támaszkodva a magyar nemzet szívesen látja Romániának előmenetelét, mert érdektársainak tekintti azt, melyek az egyező érdekek kölcsönös felismerése és számbavétele után vállaltó harcossá lehet egy az általános európai érdeknek, mint a maga szabad jövője biztosításának. A magyar és román nemzet egyetértése, a kölcsönös életbevágó érdekek felismerésén alapuló szövetsége oly gát, melylyel óvakodva kell számot vetni Oroszország hódító politikájának, s melyen megtörik a szlávság fenyegető áradata.

Külföldön emelkedtek hangok, melyek azon vélekedést fejezik ki, hogy az új királyság terület nagyobbodást fog igényelni azon szomszéd államok rovására, melyeknek románok által lakott vidékeik vannak. Mi nem osztjuk e felfogást. Ausztria-Magyarország, a kis Szerbia és Bulgária e tekintetben nézetünk szerint nyugodt lehet. Hogy a politikai határvonal nem szabható ki teljesen a nemzetiségi szerint, s hogy napjainknak a nemzetiségi államok alapítására irányuló hatalmas áramlata daczára, minden népnek meg kell elégednie, ha fő tömege egyesülhet egy államszerkezetben, azt Európa legnagyobb népeinek példáján is megtanulhatta Románia. S azontúl a román nép többsége okos realis politikusként bizonyult eddig, s így föltehető róla, hogy tisztában van főfeladatáról, mely állami s nemzetiségi önállása érdekében biztosításában áll, mely biztosítást csak a vele egyéredkül népek barátságát és

szövetségével eszközölheti, mivel egymá-gára ereje csekély, s az teljesen paraly-sáltathatnék, ha szomszédai iránt gyanus politikát találna követni. Mi föltesszük, hogy Románia realis politikusai tisztában vannak hazájuk ereje s érdekei iránt, s mindkét tényezőnek ismerete őket kivált monarchiának s benne a magyar nemzet-
nek barátságára jóakaratu támogatására utalja.

Különös érdekkeltséggel várjuk most e feltevéstünk igazoltatását, midőn a magyarországi románok közt a választások köztöben mozgalom indult meg, mely az eddigi parcialis passivitas elhagyására, s e létező pártok közti választás elhatározására czéloz. Az irány, melyben e mozgalom kifejezésre fog találni, utmutató lesz arra nézve, hogy végre is nem csalódtunk e a románok politikai érzéke felőli jó véleményünkben. A magyarországi románság vezérferfiái érezhetik, hogy az ő maguktartása még szilárdabb s még hathatósabbá tehetik monarchiánk s benne a magyar nemzet rokonszenveit népünk önálló állama iránt, s hogy másrészt magatartásuk gyanussá teheti azt titkos ellenséges szándékuk iránt s ebből kifolyólag annak életérdekeit kockáztathatja. Az érintett román mozgalomnak patriotikus fejlődésben kell nyilatkoznia, ragaszkodást tanusító irányt kell vennie e haza iránt, melynek alkotmánya valamennyi nemzetiség s vallás közös jogosultságán alapul, s melynek páratlan szabadelvűségi törvénye szabadon korlátlanul engedni ápolatni az egyes nemzetiségek nemzeti és közmívelődési érdekeit, s melynek jelen uralkodó pártja és kormánya amily erős és alkuvást nem ismerő védője a magyar nemzet érdekeinek, ép oly erővel s elhatározottan védi a nemzetiségi törvényt a tulzó párt részéről néha megkisértett egyoldalú megváltoztatás meghamisítás ellen, a mint arról nemzetiségeink most is a perrendtartás tárgyalás s a Vidovichféle indítvány leszavaztatása alkalmából meggyőződhetek.

Ismételjük, hogy mi a legjobb érzelemmel kívánjuk Románia boldogulását, de ismételjük azt is, hogy a meleg rokonszenv további fejlődésének sorsa nagyrészt e hazai románság kezében van, mert ebben a tekintetben a passivitas elhagyása után tanusítandó hazafias vagy centrifugál maguktartása fog határozni. Nagy felelősség hárul tehát a nemskára összeülendő nagy-szebeni román gyűlés intéző férfiakra, még saját vértük önálló országa iránt is.

tozom már galambbá, hanem mindig szép, szép leány maradok.” A katona pedig meglevő s a leány így szolt hozzá : „Na, te szegény katona! most mit csinálunk, mert semmink sincs!” A szegény katona pedig ezt mondja : „Majd csak megéltünk valahogy, csak szépen viseljük magunkat!”

S a mint mentek, mendegéltek az Operenciákra, s még tovább mentek hát egy öreg koldus érték. Az öreg koldus pedig ezt mondta : „Na, te katona! hova mentek?” Feleli a katona : „Jaj bácsika! hát csak oda megyünk, a hol az élelmünket meg tudjuk keresni!” Erre azt mondja az öreg koldus : „Lesz mindenedek, csak legyetek olyan jók, menjetek ott abba a barlangba, s menjetek be ott ahhoz a papához s mondjátok a papnak : „Itt egy ilyen s ilyen koldus van, s abban az erdőben, abban a nagy fában egy olyan Máriácska van, ő pedig jöjjön ki processióval, azt a Máriácskát szentelje föl s aztán vigye be ebbe a templomba.”

No, édes, aranyos istenem! A szegény katona a feleségével bemegy abba a barlangba s mondja a papnak : „Van itt egy ilyen s ilyen ember, egy ilyen s ilyen koldus, a ki azt mondta, hogy menj ki te pap abba az erdőbe s ott van egy nagy fa s abban a nagy fában van egy Máriácska s szenteld föl s aztán vidd be ebbe a templomba!” A pap pedig mindjárt ki ment a processióval s ott fölszentelte a Máriácskát, s bevitte a processióval és nagy muzsika szóval a templomba. A koldus pedig ott maradt az erdőben, s a mint a katona megy, a koldus azt mondja a katonának : „A mint itt az erdőben mentek, egy nagy kastélyt érték s ott a kastélyban lesz egy arany alma. Kérjétek azt az uraságtól.” A szegény katona pedig ment az erdő-

Kiváncsian s érdekességgel várjuk tehát a nagyszebeni gyűlés határozatait, mely a meddő passivitást remélhetőleg abba fogja hagyni. Hogy ez a passivitas mily roppant státus bölcseséget foglal magában, arra végezettel idézzük a párisi „Natiónal” f. hó 29. számának cikkéből Ernest Judet szavait, ki azt „une tactique aussi maladroite que stérile”-nek (ép oly ügyetlen, mint meddő taktikának) nevezi. Pedig, hogy a francziák a románokat nem kedvelnék, azt senki sem állithatja.

A pénzügyminiszterium kebelében nagy szorgalommal gyűjtetnek a regale-ügyre vonatkozó adatok, melyek a regale-megváltás tárgyában folyamathan levő munkálatokhoz szükségesek. Ugyanitt egy második politikai államtitkári állomás szervezéséről beszélnek; míg az első államtitkár a pénzügyminiszterium adminisztrációját vezeti, addig az újonnan alkotott állomásra meghívott államtitkár a törvényhozói működésben is venne részt. Ez utóbbira, mint hírlik, egy jó nevű miniszteri tanácsos van kiszemelve.

A kolozsvári keresk. és iparkamara f. évi márczius 28-iki közgyűlésének tárgyai közül kiemeljük a következőket:

Elnök Finály Henrik jelenti, hogy a kereskedelmi szakoktatás országos rendezése ügyében a kamara által szerkesztett emlékiratot múlt bóban személyesen nyújtotta be az illető miniszteriumokhoz s mindkét helyen azon biztatással fogadták, hogy a javasolt országos értekezlet valószínűleg meg fog tartatni. Ezen kívül az emlékiratot a társkamarak többsége is magáévá tette s pártolólág szolalt fel mellette.

A kamara által már évek óta sürgetett községi levélhordói intézmény ügyében a nagyszebeni postaigazgató urtól azon tudósítást vette a kamara, hogy a Kolozsmegyétől kidolgozott szabályok alapján eddigelő Szebenmegye léptette életbe a községi levélhordói intézményt, Kolozsmegye pedig most szervezi. Az igazgató ur e szabályzatot s a szükséges utasítást megküldte a többi törvényhatóságnak is és közreműködését ajánlta fel. A gyűlés köszönetet szavaz Follért postaigazgató urnak ez ügyben tanusított buzgóságáért s maga részéről is felszólítást intéz azon törvényhatóságokhoz, a melyek még nem léptették életbe e közhasznú intézkedést.

A m. kir. államvasutak igazgatósága a tiszai vasut átvétele óta s a folyó évre megszüntette az egész évi bérlet-jegyeket a keleti vasut vonalain s e helyett a tiszai vonalon is egész Budapestig érvényes évi bérletjegyeket

ben s elérkezve a kastélyhoz, bement s bekoportogott s így szolt az urasághoz : „Egy ilyen s ilyen koldussal találkoztam s azt mondta, hogy idejöjtek s kérjem el tőled azt az almát és nem tudom, uram, ide adod e vagy nem?”

Az uraság pedig nem tudott mit gondolni, hanem oda adta az almát a koldusnak. És a szegény katona elvette az almát s visszament vele a koldushoz. Magához térve mond a koldus : „Na te katona, mond meg, adva adta-e az uraság az almát, vagy nem?” „Nem gondolok avval, ha adva adta-e, mert nagyon megháltem s az arany almát, meg nem ehetem.” „Oh te balgátat katona! fordítsd csak meg háromszor azt az almát s majd meglásd mennyi mindenféled lesz, hogy lesz bővön a mit egyél, igyál.” A szegény katona akkor megfordította háromszor az almát s mindjárt tele lett az asztal enni-inni valóval ő meg jól evett, ivott a leánnyal együtt s avval ismét vándorolni indult, míg valahol jó helyet talált.

A szegény katona már nem gondolt a világgal, mert hát hogy annyi enni, inni valója volt, hogy azt sem tudta, hogy hova tegye. S aztán élt a feleségével s gyermekei is lettek. Ha meg nem haltak, máig is élnek.

Sipos János
elbeszélése után.

II. JÓZSEF CSÁSZÁR.

(Mutatványul Szécsen Antal grófnak a Kisfaludi-Társaság kiadásában megjelent „Tanulmányok” czimű kitűnő könyvéből. Kapható Ráth Móránál. Ára 2 ft 40 kr.)

(Vége.)

József császárnak nemzetközi politikájára nem állott e fönnemlített philosophiai irány befolyása

Hirdetési díjak.

Egy négyszög ccentiméternyi tér ára 2 kr. Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppelk Alajos Stadt Stubenbastei Nr. 2. (Eckhaus) der Wollzeile 36.) Hasenstein et Vogler (Wallfisch-gasse 10) Rud. Mosse Publicistische Bureau. Budapest: Hasenstein et Vogler hirdetés közv. irodája. Goldberger A. hirdetések felvételi irodája Budapeston Szervitátor 3. sz.

Egyikézői cölhhet

gármond sora után 25 krajczár fizetendő.

adott ki, a melyek 72 fital drágábbak az eddigieknél. Miután a bérlok nagy részének csak a keleti vonalon vannak üzleti összeköttetései s így a budapesti utazásra egyáltalában nincs szükség, s megfordítva a nagyváradi-budapesti vonalrész bérloinek a nagyváradi-predeal összeköttetésre nincs szükségük, több oldalról felmerült óhajlás következtében az igazgatóság fölkérdőnek határozottatott, hogy a mostani bélyegjegyek helyett legyen a két vonalrészre külön-külön menetjegy bérlehető.

Az utóbbi hosszassátl fokozatosan éreztette annak szükségét, hogy Kolozsvár városában a hordók hitelesítése télen is lehet legyen, a mi alkalmas helyiség hiányában most kivételül, több érdekelt szeszgyáros panasza következtében a kamara ismételtén átír a városi hatóságokhoz, hogy a szükséges fülhető helyiség felállításáról gondoskodjék, valamint kifejezi azon óhajást, hogy a mértékföltesítő hivatal egy helyiségben egyesíttessék, mert most két egymástól nagyon távol helyen van.

A közlekedési miniszter ur a szövetségi birtokosság azon kérdésére hogy a keleti vasut igazgatósága létesítsen e községeknél megálló helyet, azt felelte, hogy az alig 9 kilométer távolságra eső magálólhelytől nem vár megfelelő forgalmat, ha azonban a község a berendezéssel járó költségeket hordozni kész, a kérést teljesíti. A folyamodókkal e válasz közölletett.

A polgári perrendtartásról szóló törvényjavaslat által megátadott bírói bíróság intézmény védelme ügyében — több oldalról jött megtalálás következtében — a kamara annyival inkább kérvényezett mind a képviselőház, mind az illetékes miniszter előtt, mert a főszédbírók szövezését nemcsak a meglevő, de minden nagyobb forgalmi ponton szükségesnek tartja.

Az elnökség jelenti, hogy a cukor, kávé, éssürlő fogyasztási adóról szóló törvényjavaslat életbeléptetésére vonatkozó utasítások előleges közléseért e kamara nevében csatlakozott a soproni társkamara fő terjesztéséhez, a minek azonban gyakorlati eredménye nem volt s az idő rövidsége mellett is is lehetett. Jelenti egyszersmind, hogy a kamarakerület gyarmatár kereskedői közül Kolozsvárról Biasini Sándor és Gergely Ferenc, Marosvásárhelyről Staibl Antal vettek részt a Budapesti hó 24-én ez ügyben tartott orsz. értekezletben. Jelenti végül, hogy a szóban forgó törvény 10. §, értelmében az adókielölt bizottsága minden községre nézve a kamarák levén kötelesek egy tagot és egy póttagot kijelölni, a pénzügyigazgatóságok felszólításának eleget teendő, az iroda utasítva lön a választók jegyzékéből a kijelölés megejtésére. Tudásul lön véve.

Egy kereskedő czég folyamodására a kamara átiratot intéz a pénzügyigazgatósághoz,

alatt; de kétségtelven hatott arra is szellemének és kedélyének azon fogékonysága, mely a külbnyomásoknak tulnyomó hatást engedett szándékaira és elhatározásaira. II. Frigyes példája, hódításai, terjeszkedései már fiatalágában majdnem egyaránt kihalatt ellessenvént és hódolatát ama katonai és államférfiai tulajdonok irányában. E hódolatból az utánzasi hajlam nem igen eshetett távol; és a mi egyéni érzelme vagy aspiráció volt, újabb támaszt talált azon indokokban, melyeket az európai területváltozások és a fönnállott nemzetközi súlyegyen megingatott alapjai szolgáltatnak. De mi a porosz királynál kezdettől fogva lángeszűen fölfogott, melyen átgondolt és vas következetességgel keresztült vitt államalkotási és terjesztési terv volt, csak általános aspiráció maradt császári vetélytársánál, ki fölválta a legelterjedt elveknél hódolt; majd Baviáriára, majd a keletre vagy Lengyelországra pillantott; nemcsak az eszközöket változtatta több ízben, de a végezőlokat is s ez által a megbizhatatlanság, a kapzsiság és az ingadozó nyugtalanság hírért szerelte oly politikának, mely magában majd mindig őszintébb, mérsékeltébb és jogosultabb volt, mint azon hatalmaké, melyek azt megtámadták, s csak védelmeként vagy az erőkiegyenlítés szempontjából járt azon nyomokon, melyeket sikeres példájuk kijelölt.

Bénítóan és megzavaróan hatott kétségtelven az ausztriai ház egész külügyi politikájára azon félszeg viszony, melyben József mint római császár és uralkodótárs anyja irányában állott, ki országai tényleges uralmát még vezérelte és avval együtt minden realis hatalmi tényezővel intézkedett. Félszeg állások gyakran éreztetik utóhatásukat a jellemre, kedélyre és eszmefejlésre, még akkor is, midőn az illetők már teljesen felszabadultak bilincseikből. És ha Mária

A KELET TÁRCZÁJA.

A SZENT LEÁNY ÉS A KATONA.

(Czigány népmese, Müller Zs. gyűjteményéből.)

Hol volt, hol nem volt, volt egy szegény magyar ember. Ennek a magyar embernek volt egy igen, igen szép leánya. Hát ez a leány igen, igen szent életet élt. Mentek ehhez a lányhoz igen, igen gazdag legények és elakarták venni, de ő egyikhez sem akart menni.

Hát egyszer maga az ördög ment a leányhoz. Hát csak beküldt az ördög az ablakon : „No, te szép leány, jösz-e hozzám, vagy sem?” „Nem én”, mondá a leány, „a holtnak megmondom, de elevennek nem.” Erre mondja az ördög : „Ha nem jösz hozzám, még ma reggel meghal az apád!” Mondja erre a szép leány : „Ha meghal az apám, hát majd eltemettetem.” S aztán meg is halt a leány apja s el is temettette.

Másnap az ördög megint elment a leányhoz s így szolt hozzá : „No, te szép leány, hozzáj jösz-e, vagy sem?” A leány pedig azt mondja : „A holtnak megmondom, de elevennek nem!” Az ördög erre azt mondja : „Ha nem jösz hozzám, akkor holnap meghal az anyád.” „Ha meghal az anyám, hát majd eltemettetem.” No hát meghalt a leány anyja s ő másnap eltemettette. Este megint elment az ördög a szép leányhoz : „No, te szép leány, eljössz-e hozzám, vagy sem?” „A holtnak megmondom, de elevennek nem.” „Ha nem jösz hozzám, hát meghalsz holnap te magad!” „Ha meghalok, hát akkor sem leszek a tied!”

Hát a leány mindjárt elment a (temető) bakterhez s ezt mondja a bakternek : „Erre gon-

Mai számunkhoz fél iv hirdető melléklet van csatolva.

